

जीव विज्ञान का लघु पारिभाषिक शब्दसंग्रह-

Abiogenesis	अजीवात् जनन	पु.
Abiotic	अजैविक	पु.
Absorption	अवशोषण	पु.
Acellular	अकोशिकीय	पु.
Adaptation	अनुकूलन	पु.
Algae	शैवाल	पु.
Anabolism	उपचय	पु.
Anaerobic	अवायवीय	पु.
Androecium	पुमं	पु.
Angiosperm	आवृतबीजी	पु.
Anther	परां कोश	पु.
Antibiotic	प्रतिजैविक	पु.
Artery	धमनी	स्त्री.
Assimilation	स्वांपीकरण	पु.
Auricle	आलिंद	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

B

Bacteria	जीवाणु	पु.
Bark	छाल	पु.
Behavior	व्यवहार	पु.
Biennial	द्विवर्षीय	पु.
Bilateral	द्विपार्श्विक	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Binocular vision	द्विनेत्री दृष्टि	स्त्री.
Binomial nomenclature	द्विपद-नाम पद्धति	स्त्री.
Bioaccumulation	जैवसंचयन	पु.
Biochemistry	जैवरसायन	पु.
Biodegradable	जैवनिम्नीकरण	पु.
Biodiversity	जैवविविधता	स्त्री.
Biogenesis	जीवात् जनन	पु.
Blood	रक्त	पु.
Blood pressure	रक्त चाप	पु.
Bone marrow	अस्थि मज्जा	स्त्री.
Brain stem	मस्तिष्क स्तम्भ	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

C

Cambium	एधा	स्त्री.
Cell	कोशिका	स्त्री.
Cell division	कोशिका विभाजन	पु.
Cell wall	कोशिका भित्ति	स्त्री.
Central nervous system	केन्द्रीय तन्त्रिका तन्त्र	पु.
Centriole	तारक केन्द्र	पु.
Centrosome	तारक काय	पु.
Cerebellum	अनुमस्तिष्क	पु.
Cerebral cortex	प्रमस्तिष्क वल्कुट	पु.
Cerebral hemisphere	प्रमस्तिष्क षोलाद्ध	पु.
Cerebrospinal fluid	प्रमस्तिष्कमेरु द्रव	पु.
Cerebrum	प्रमस्तिष्क	पु.
Chordate	रज्जुकी संघ	पु.
Chromosome	णसूत्र	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Classification	वर्गीकरण	पु.
Connective tissue	संयोजी ऊतक	पु.
Cytoplasm	कोशिका द्रव्य	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

D

Deciduous	पर्णपाती	पु.
Deciduous teeth	पातीदन्त	पु.
Decomposition	अपघटन	पु.
Dicotyledon	द्विबीजपत्री	
Digestion	पाचन	पु.
Diploid	द्विगुणित	
Disease	रोग	पु.
Diurnal	दिवाचर	
D.N.A.	डी ऑक्सी राइबो न्यूक्लिक एसिड	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

E

Ecology	पारिस्थितिकी	स्त्री.
Ecosystem	पारिस्थितिकी तंत्र	पु.
Embryo	भ्रूण	पु.
Embryology	भ्रूणविज्ञान	पु.
Endocrine gland	अन्तःस्त्रावी ग्रन्थि	स्त्री.
Endoparasite	अन्तःपरजीवी	
Endoplasmic reticulum	अन्तर्द्रव्यी जालिका	स्त्री.
Evolution	विकास	पु.

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाइट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Excretion उत्सर्जन पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

F

Fat वसा स्त्री.
Fauna प्राणिजात पु.
Fertilization निषेचन पु.
Fibre रेशा, तन्तु पु.
Flora वनस्पतिजात पु.
Fossil जीवाश्म पु.
Fungi कवक पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

G

Gall bladder पित्ताशय पु.
Galgi body गाल्गीकाय पु.
Gamete युग्मक पु.
Gametogenesis युग्मक जनन पु.
Gametophyte युग्मकोद्भिद्
Gender लिङ्ग पु.
Gene जीन पु.
Genus वंश पु.
Germination अंकुरण पु.
Gymnosperm अनावृतबीजी पु.
Gynoecium जायां पु.

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

ABCDEF GHIJK LMNOP Q RSTUVWXYZ

H

Habitat	आवास	पु.
Habituation	वासस्थान	पु.
Halophyte	लवणमृदोद्भिद्	पु.
Haploid	अणुणित	पु.
Heredity	आनुवांशिक	पु.
Homeostasis	समस्थापन	पु.
Hybridization	संकरण	पु.
Hypocotyls	बीजपत्राधार	पु.
Hypodermis	अधस्त्वक	पु.
Hypothalamus	हाइपोथैलेमस, अधश्चेतक	पु.

ABCDEF GHIJK LMNOP Q RSTUVWXYZ

I

Immunity	प्रतिरक्षा	स्त्री.
Immunization	प्रतिरक्षीकरण	पु.
Immunology	प्रतिरक्षा विज्ञान	पु.
Impulse	आवेक	पु.
Incubation	ऊष्मायन	पु.
Inflorescence	पुष्पवृन्त	पु.
Inheritance	वंशाकृति	पु.
Intestine	आन्त्र	पु.
Invertebrate	अकशेरुकी	पु.
Involuntary	अनैच्छिक	स्त्री.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

J

Jaw	जबड़ा	पु.
Joint	सन्धि	स्त्री.
Juvenile	बाल, किशोर	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

K

Karyotype	केन्द्रक प्ररूप, गुणसूत्र प्ररूप	पु.
Kidney	वृक्क	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

L

Larva	पिंभ	पु.
Larynx	कंठ	पु.
Leaf	पर्ण	पु.
Lichen	शैक	पु.
Ligament	स्नायु	पु.
Linkage	सहलग्नता	स्त्री.
Lipid	लिपिड	पु.
Living fossil	सजीव जीवाश्म	पु.
Lymph	लसीका	स्त्री.
Lysosome	लाइसोसोम, लयनकाय	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

ABCDEF GHIJK LMNOPQ RSTUVWXYZ

M

Male	नर	पु.
Mastication	चर्वण	पु.
Maturation	परिपक्वण	पु.
Meiosis	अर्धसूत्री विभाजन	पु.
Membrane	कला	स्त्री.
Mesentery	आंत्रसंयोजी	स्त्री.
Mesocarp	मध्यफल भित्ति	स्त्री.
Mesoderm	मध्यजनस्तर	पु.
Metabolism	उपापचय	पु.
Metamorphosis	कायान्तरण	पु.
Microbe	रो०ाणु	पु.
Microfossil	सूक्ष्म जीवाश्म	पु.
Mitosis	सूत्रीविभाजन, समसूत्रण	पु.
Monocot	एकबीजपत्री	
Morphology	आकारिकी	पु.
Muscle	पेशी	स्त्री.
Mutation	उत्परिवर्तन	पु.
Myopia	निकट दृष्टि दोष	पु.

ABCDEF GHIJK LMNOPQ RSTUVWXYZ

N

Necrosis	ऊतकक्षय	पु.
Nectar	मकरंद	पु.

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Nerve	तन्त्रिका	पु.
Nerve cord	तन्त्रिका रज्जु	पु.
Neuron	तन्त्रिका कोशिका	पु.
Notochord	पृष्ठरज्जु	पु.
Nucleus	केन्द्रक	पु.
Nutrition	पाचन	पु.
Nymph	निम्फ, अर्भक	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

O

Oesophagus	ग्रसिका, ग्रासनली	स्त्री.
Ooecium	भ्रूणधानी	स्त्री.
Oogamy	विषमयुग्मता	स्त्री.
Oogenesis	अंडजनन	पु.
Oral	मुखीय	पु.
Organism	जीव	पु.
Osmoregulation	परासरणनियमन	पु.
Osmosis	परासरण	पु.
Ovary	अण्डाशय	पु.
Oviparous	अण्डज	पु.
Ovule	बीजांड	पु.
Ovum	अण्डाणु	पु.
Oxidation	आक्सीकरण, उपचयन	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

P

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Paedogenesis	शावकीजनन	पु.
Pancreas	अग्न्याशय	पु.
Parasympathetic nervous system	परानुकंपी तंत्रिका तंत्र	पु.
Parthenogenesis	अनिषेकजनन	पु.
Perennial	बहुवर्षीय	पु.
Perianth	परिदल पुंज	पु.
Petal	दल, पंखुडी	
Petaloid	दलाभ	पु.
Petrification	अश्मीभवन	पु.
Pharynx	ग्रसनी	स्त्री.
Phellogen	काष्ठजन	पु.
Phenotype	समलक्षणी, लक्षणसमष्टि	पु.
Phloem	पोषवाह	पु.
Photorespiration	प्रकाशीय श्वसन	पु.
Photosynthesis	प्रकाशसंश्लेषण	पु.
Phototaxis	प्रकाशानुचलन	पु.
Photopic Vision	प्रकाशदृक् दृष्टि	स्त्री.
Phylum	संघ	पु.
Phycology	शैवाल विज्ञान	पु.
Physiology	शरीर क्रियाविज्ञान	पु.
Pisces	मत्स्य वर्ग	पु.
Placenta	अपरा	स्त्री.
Pollen	पराशु	पु.
Polyploidy	बहुपुणित	पु.
Polyuria	बहुमूत्रता	स्त्री.
Primates	प्राइमेट्स, नरवानर वर्ग	पु.
Protoplasm	जीवद्रव्य	पु.
Pseudopodium	कूटपाद	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Pulse	नाडी	स्त्री.
Putrifaction	पूतिभवन	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

R

Reflex arc	प्रतिवर्ती चाप	पु.
Regeneration	पुनरुद्भव	पु.
Reinforcement	प्रबलन	पु.
Reproduction	प्रजनन	पु.
Reptilia	सरिसृप	पु.
Response	अनुक्रिया	स्त्री.
R.N.A.	राइबो न्यूक्लिक एसिड	पु.
Root nodules	मूलग्रंथि	स्त्री.
Roundworms	गोलकृमि	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

A

Gender of the term

Abiogenesis	अजीवात् जनन	पु.
Abiotic	अजैविक	पु.
Absorption	अवशोषण	पु.

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Acellular	अकोशिकीय	पु.
Adaptation	अनुकूलन	पु.
Algae	शैवाल	पु.
Anabolism	उपचय	पु.
Anaerobic	अवायवीय	पु.
Androecium	पुमं	पु.
Angiosperm	आवृतबीजी	पु.
Anther	परां कोश	पु.
Antibiotic	प्रतिजैविक	पु.
Artery	धमनी	स्त्री.
Assimilation	स्वांीकरण	पु.
Auricle	आलिंद	पु.

[A](#)[B](#)[C](#)[D](#)[E](#)[F](#)[G](#)[H](#)[I](#)[J](#)[K](#)[L](#)[M](#)[N](#)[O](#)[P](#)[Q](#)[R](#)[S](#)[T](#)[U](#)[V](#)[W](#)[X](#)[Y](#)[Z](#)

B

Bacteria	जीवाणु	पु.
Bark	छाल	पु.
Behavior	व्यवहार	पु.
Biennial	द्विवर्षीय	पु.
Bilateral	द्विपार्श्विक	पु.
Binocular vision	द्विनेत्री दृष्टि	स्त्री.
Binomial nomenclature	द्विपद-नाम पद्धति	स्त्री.
Bioaccumulation	जैवसंचयन	पु.
Biochemistry	जैवरसायन	पु.
Biodegradable	जैवनिम्नीकरण	पु.
Biodiversity	जैवविविधता	स्त्री.
Biogenesis	जीवात् जनन	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Blood	रक्त	पु.
Blood pressure	रक्त चाप	पु.
Bone marrow	अस्थि मज्जा	स्त्री.
Brain stem	मस्तिष्क स्तम्भ	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

C

Cambium	एधा	स्त्री.
Cell	कोशिका	स्त्री.
Cell division	कोशिका विभाजन	पु.
Cell wall	कोशिका भित्ति	स्त्री.
Central nervous system	केन्द्रीय तन्त्रिका तन्त्र	पु.
Centriole	तारक केन्द्र	पु.
Centrosome	तारक काय	पु.
Cerebellum	अनुमस्तिष्क	पु.
Cerebral cortex	प्रमस्तिष्क वल्कुट	पु.
Cerebral hemisphere	प्रमस्तिष्क गोलार्द्ध	पु.
Cerebrospinal fluid	प्रमस्तिष्कमेरु द्रव	पु.
Cerebrum	प्रमस्तिष्क	पु.
Chordate	रज्जुकी संघ	पु.
Chromosome	गुणसूत्र	पु.

12

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Classification	वर्गीकरण	पु.
Connective tissue	संयोजी ऊतक	पु.
Cytoplasm	कोशिका द्रव्य	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

D

Deciduous	पर्णपाती	पु.
Deciduous teeth	पातीदन्त	पु.
Decomposition	अपघटन	पु.
Dicotyledon	द्विबीजपत्री	
Digestion	पाचन	पु.
Diploid	द्विगुणित	
Disease	रोग	पु.
Diurnal	दिवाचर	
D.N.A.	डी ऑक्सी राइबो न्यूक्लिक एसिड	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

E

Ecology	पारिस्थितिकी	स्त्री.
Ecosystem	पारिस्थितिकी तंत्र	पु.
Embryo	भ्रूण	पु.
Embryology	भ्रूणविज्ञान	पु.
Endocrine gland	अन्तःस्त्रावी ग्रन्थि	स्त्री.
Endoparasite	अन्तःपरजीवी	
Endoplasmic reticulum	अन्तर्द्रव्यी जालिका	स्त्री.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Evolution	विकास	पु.
Excretion	उत्सर्जन	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

F

Fat	वसा	स्त्री.
Fauna	प्राणिजात	पु.
Fertilization	निषेचन	पु.
Fibre	रेशा, तन्तु	पु.
Flora	वनस्पतिजात	पु.
Fossil	जीवाश्म	पु.
Fungi	कवक	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

G

Gall bladder	पिताशय	पु.
Galgi body	गाल्गीकाय	पु.
Gamete	युग्मक	पु.
Gametogenesis	युग्मक जनन	पु.
Gametophyte	युग्मकोद्भिद्	
Gender	लिङ्ग	पु.
Gene	जीन	पु.
Genus	वंश	पु.
Germination	अंकुरण	पु.
Gymnosperm	अनावृतबीजी	पु.
Gynoecium	जायां	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

H

Habitat	आवास	पु.
Habituation	वासस्थान	पु.
Halophyte	लवणमृदोद्भिद्	पु.
Haploid	अणुणित	पु.
Heredity	आनुवांशिक	पु.
Homeostasis	समस्थापन	पु.
Hybridization	संकरण	पु.
Hypocotyls	बीजपत्राधार	पु.
Hypodermis	अधस्त्वक	पु.
Hypothalamus	हाइपोथैलेमस, अधश्चेतक	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

I

Immunity	प्रतिरक्षा	स्त्री.
Immunization	प्रतिरक्षीकरण	पु.
Immunology	प्रतिरक्षा विज्ञान	पु.
Impulse	आवेग	पु.
Incubation	ऊष्मायन	पु.
Inflorescence	पुष्पवृन्त	पु.
Inheritance	वंशाणुति	पु.
Intestine	आन्त्र	पु.
Invertebrate	अकशेरुकी	पु.
Involuntary	अनैच्छिक	स्त्री.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

J

Jaw	जबड़ा	पु.
Joint	सन्धि	स्त्री.
Juvenile	बाल, किशोर	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

K

Karyotype	केन्द्रक प्ररूप, गुणसूत्र प्ररूप	पु.
Kidney	वृक्क	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

L

Larva	पिंभ	पु.
Larynx	कंठ	पु.
Leaf	पर्ण	पु.
Lichen	शैक	पु.
Ligament	स्नायु	पु.
Linkage	सहलग्नता	स्त्री.
Lipid	लिपि	पु.
Living fossil	सजीव जीवाश्म	पु.
Lymph	लसीका	स्त्री.
Lysosome	लाइसोसोम, लयनकाय	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

M

Male	नर	पु.
Mastication	चर्वण	पु.
Maturation	परिपक्वन	पु.
Meiosis	अर्धसूत्री विभाजन	पु.
Membrane	कला	स्त्री.
Mesentery	आंत्रसंयोजी	स्त्री.
Mesocarp	मध्यफल भित्ति	स्त्री.
Mesoderm	मध्यजनस्तर	पु.
Metabolism	उपापचय	पु.
Metamorphosis	कायान्तरण	पु.
Microbe	रोपाणु	पु.
Microfossil	सूक्ष्म जीवाश्म	पु.
Mitosis	सूत्रीविभाजन, समसूत्रण	पु.
Monocot	एकबीजपत्री	
Morphology	आकारिकी	पु.
Muscle	पेशी	स्त्री.
Mutation	उत्परिवर्तन	पु.
Myopia	निकट दृष्टि दोष	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

N

Necrosis	ऊतकक्षय	पु.
Nectar	मकरंद	पु.
Nerve	तन्त्रिका	पु.
Nerve cord	तन्त्रिका रज्जु	पु.
Neuron	तन्त्रिका कोशिका	पु.

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Notochord	पृष्ठरज्जु	पु.
Nucleus	केन्द्रक	पु.
Nutrition	पाचन	पु.
Nymph	निम्फ, अर्भक	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

O

Oesophagus	ग्रसिका, ग्रासनली	स्त्री.
Ooecium	भ्रूणधानी	स्त्री.
Oogamy	विषमयुग्मता	स्त्री.
Oogenesis	अंडजनन	पु.
Oral	मुखीय	पु.
Organism	जीव	पु.
Osmoregulation	परासरणनियमन	पु.
Osmosis	परासरण	पु.
Ovary	अण्डाशय	पु.
Oviparous	अण्डज	पु.
Ovule	बीजांड	पु.
Ovum	अण्डाणु	पु.
Oxidation	आक्सीकरण, उपचयन	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

P

Paedogenesis	शावकीजनन	पु.
Pancreas	अग्न्याशय	पु.
Parasympathetic nervous system	परानुकंपी तंत्रिका तंत्र	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Parthenogenesis	अनिषेकजनन	पु.
Perennial	बहुवर्षीय	पु.
Perianth	परिदल पुंज	पु.
Petal	दल, पंखुडी	
Petaloid	दलाभ	पु.
Petrification	अश्मीभवन	पु.
Pharynx	ग्रसनी	स्त्री.
Phellogen	काष्ठजन	पु.
Phenotype	समलक्षणी, लक्षणसमष्टि	पु.
Phloem	पोषवाह	पु.
Photorespiration	प्रकाशीय श्वसन	पु.
Photosynthesis	प्रकाशसंश्लेषण	पु.
Phototaxis	प्रकाशानुचलन	पु.
Photopic Vision	प्रकाशदृक् दृष्टि	स्त्री.
Phylum	संघ	पु.
Phycology	शैवाल विज्ञान	पु.
Physiology	शरीर क्रियाविज्ञान	पु.
Pisces	मत्स्य वर्ग	पु.
Placenta	अपरा	स्त्री.
Pollen	पराष्ठ	पु.
Polyploidy	बहुपुणित	पु.
Polyuria	बहुमूत्रता	स्त्री.
Primates	प्राइमेट्स, नरवानर ंग	पु.
Protoplasm	जीवद्रव्य	पु.
Pseudopodium	कूटपाद	पु.
Pulse	नाड़ी	स्त्री.
Putrification	पूतिभवन	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

R

Reflex arc	प्रतिवर्ती चाप	पु.
Regeneration	पुनरुद्भवन	पु.
Reinforcement	प्रबलन	पु.
Reproduction	प्रजनन	पु.
Reptilia	सरिसृप	पु.
Response	अनुक्रिया	स्त्री.
R.N.A.	राइबो न्यूक्लिक एसिड	पु.
Root nodules	मूलगंथि	स्त्री.
Roundworms	गोलकृमि	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

S

Sac	कोष	पु.
Saliva	लार	पु.
Self-pollination	स्वपरागण	पु.
Sense organ	ज्ञानेन्द्रिय	पु.
Sex	यौन	पु.
Sexually Transmitted Disease (STD)	यौन संक्रामक रोग	पु.
Somatic	कायिक	पु.
Species	जाति	स्त्री.
Spore	बीजाणु	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Sporogonium	बीजाणुधानी	स्त्री.
Stamen	पुंकेशर	पु.
Stomach	आमाशय	पु.
Stigma	वर्तिकाग्र	पु.
Style	वर्तिका	स्त्री.
Symbiosis	सहजीविता	स्त्री.
Symmetry	सममिति	स्त्री.
Sympathetic nervous system	अनुकंपी तंत्रिका तंत्र	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

T

Taste bud	स्वाद कलिका	स्त्री.
Taxonomy	वर्णिकी	पु.
Testis	वृषण	पु.
Tissue	ऊतक	पु.
Tissue culture	ऊतक संवर्धन	पु.
Toxicology	आविष विज्ञान	पु.
Toxin	आविष	पु.

21

नेट पर हिन्दी का प्रवेश द्वार

ये शब्दकोष यहाँ भी देखा जा सकता है

<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

U

Umbilical cord	नाभिरज्जु	पु.
Unicellular	एककोशिकीय	पु.
Uterus	□ भ्रूशय	पु.
Ultraviolet radiation	पराबै□ नी विकिरण	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

V

Vaccination	टीकाकरण	पु.
Vacuole	रसधानी, रिक्तिका	स्त्री.
Venom	जीविष	पु.
Ventricle	निलय	पु.
Vertebra	कशेरुक	पु.
Vertebral column	मेरुदंड	पु.
Vertebrate	कशेरुकी	पु.
Virus	विषाणु	पु.
Vision	दृष्टि	स्त्री.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

Viviparity	जरायुजता	स्त्री.
Voluntary	ऐच्छिक	स्त्री.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

W

White blood corpuscles	श्वेत रुधिराणु	पु.
Wing	पर, पंख	पु.
Womb	□ भ्रूशय	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

X

Xerophyte	मरुद्भिद्	पु.
Xylem	दारु	पु.

[A](#) [B](#) [C](#) [D](#) [E](#) [F](#) [G](#) [H](#) [I](#) [J](#) [K](#) [L](#) [M](#) [N](#) [O](#) [P](#) [Q](#) [R](#) [S](#) [T](#) [U](#) [V](#) [W](#) [X](#) [Y](#) [Z](#)

Y

Yeast	खमीर, यीस्ट	पु.
Yolk	पीतक	पु.
Yolk sac	पीतक कोष	पु.

हिन्दी के व्यापीकरण के उद्देश्य से होमी भाभा विज्ञान शिक्षा केंद्र की वेबसाईट से साभार संग्रहित
<http://ehindi.hbcse.tifr.res.in/dictionary/small%20bio%20dictionary>
www.hindihomepage.com

[A](#)[B](#)[C](#)[D](#)[E](#)[F](#)[G](#)[H](#)[I](#)[J](#)[K](#)[L](#)[M](#)[N](#)[O](#)[P](#)[Q](#)[R](#)[S](#)[T](#)[U](#)[V](#)[W](#)[X](#)[Y](#)[Z](#)

Z

Zoology	जीवविज्ञान	पु.
Zooplankton	प्राणिप्लवक	पु.
Zygote	युग्मज	पु.